

UNITAT DIDÀCTICA

estima el
valencià

L'alegria

L'ALEGRIA

Mira, mira-la, per allà va! Alegria!

Sura en la piscina l'alegria,
el flotador sura que sura, l'alegria va pel cel.
Sura en la piscina l'alegria,
el flotador sura que sura, l'alegria pel carrer.

Que l'alegria sura pels badalls,
que l'alegria sura pels avions,
que l'alegria sura per l'amor,
que l'alegria sura si somrius.

I va pel riu i va pel mar i va pel sol...

ESCOLTEM, PARLEM I LLEGIM

— Feu un rogle en la classe i abans d'escoltar la cançó parleu sobre:

- Quines coses us produeixen alegria?
- I tristesa?
- Feu una llista amb les coses que us produeixen bones sensacions.
- L'alegria i la tristesa són emocions. Quantes emocions més coneixeu?
- Us passa que a vegades no sabeu reconèixer les emocions? Per què?

— Escolteu la cançó.

— Feu una posada en comú grupal i expresseu oralment què us suggereix la música i què penseu del que diu la lletra.

- Quines emocions us genera la cançó.
- És una cançó trista o alegre? Per què?

﴿﴾ — La cançó diu "Mira-la! Per allà va! Alegria". Si l'alegria fos una persona, com us la imaginariéu? Alta o baixa? Menuda o gran? Jove o vella? Feu-ne un retrat robot entre tota la classe.

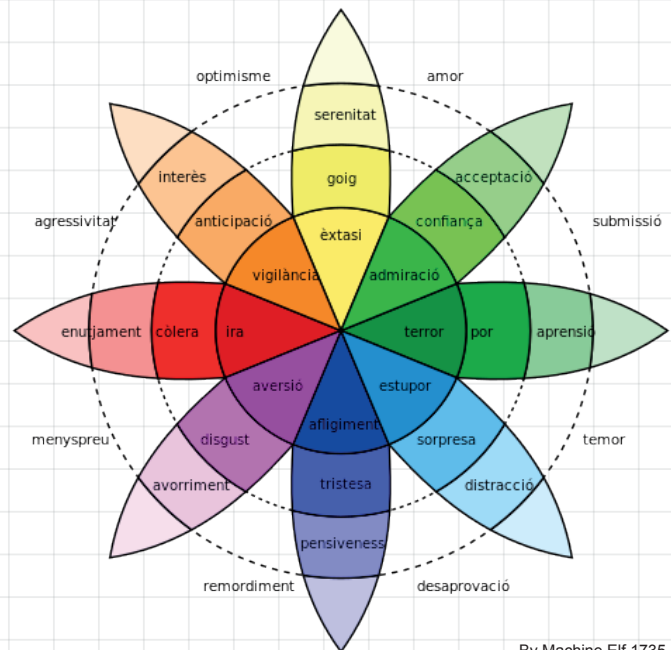
 — Encercla l'emoció que s'ajuste a la cançó:

enyorança alegria soledat entusiasme ràbia tristesa

 — Jugueu amb el text:

★ De manera individual o en petits grups llegiu el poema/cançó:

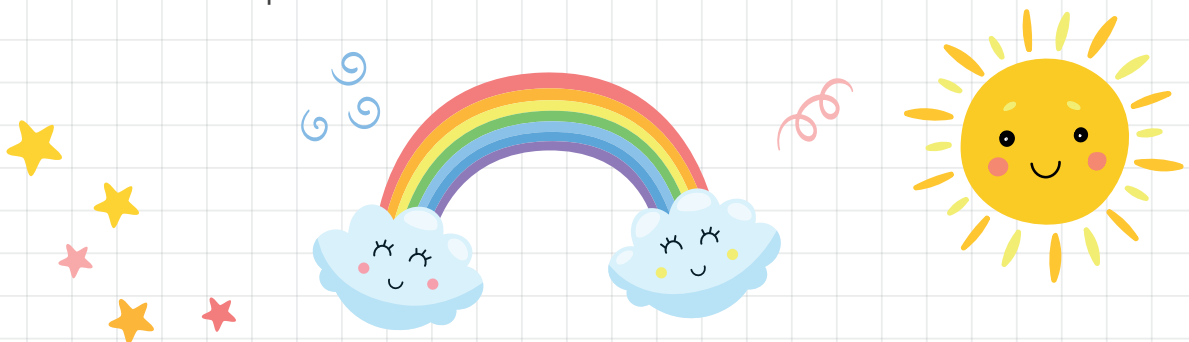
- Amb alegria
- Amb ràbia
- Ploriquejant
- Amb tímidesa
- Cantant
- Amb por
- Amb amor

By Machine Elf 1735.
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=113587092>

★★ Versos entonats

- Llegiu els versos de la cançó en silenci, individualment.
- Organitzeu la classe en tres grups. Cada grup recitarà el poema amb una entonació concreta: "normal" o afirmativa, de forma exclamativa i de forma interrogativa. Per exemple:
 - Grup 1: Mira, mira-la, per allà va! Alegria.
 - Grup 2: Mira, mira-la, per allà va? Alegria?
 - Grup 3: Mira! mira-la!! Per allà va!!! Alegria!!!!
 I així amb l'estrofa que decidiu.

★★★ Versos en espill

- Organitzeu-vos en classe per parelles i repartiu una estrofa diferent a cada parella.
- Llegiu individualment l'estrofa que us correspon. Podeu assajar-ne la lectura en veu alta sense alçar massa la veu fins que tingueu memoritzada l'estrofa. Jugueu, si us ve de gust, amb la veu i l'entonació, amb les emocions.
- En parella, una persona (A) recitarà i l'altra (B) li farà d'espill. Al mateix temps que A recita, realitzarà accions que tinguen a veure amb el que està dient. B, situada enfront, repetirà les accions i els gestos d'A. Quan acabeu, intercanvieu els rols.
- A partir d'ací, podeu seguir jugant i afegint complicació al joc: canviar un espill per a ser l'ombra i situar-vos-hi darrere, cantar la cançó i crear una coreografia, representar el contrari del que diu la cançó...

COMPRENEM, EXPRESSEM I INVESTIGUEM

— Coneixes totes les paraules de la cançó? En cas de dubte, pregunta a la mestra o al mestre o busca-les al diccionari.

— Un *somris*:

- Riure lleument amb un gest dels llavis però sense fer soroll.
- Vessar llàgrimes.
- Que té les galtes molt grosses
- Suau, tranquil.

— La paraula *badall* té tres significats possibles. Emparella cada imatge amb la seua definició:

1

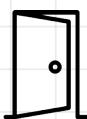
A. Inspiració seguida d'una expiració profundes i prolongades, sovint sorollosa, produïda generalment per fam, son o avorriment.

2

B. Espai que queda entre la fulla d'una porta o d'una finestra i el seu bastiment.

3

C. Clevill, fissura.

*(1C, 2A, 3B)

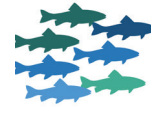
— A quin dels tres significats penses que es refereix la cançó? Explica-ho.

— Badall és una paraula **polisèmica**. És a dir, una paraula que té més d'un significat o accepció.

— Escribeu les paraules polisèmiques que corresponen a les imatges:

- Què significa la paraula “cua” en aquesta frase: “El gat té una cua llarga i peluda”?
 - La part posterior del cos dels animals vertebrats, que va des de la base de l'esquena fins a la punta.
 - Una fila de persones que esperen el seu torn per a fer alguna cosa.
 - Floc de cabells lligats que pengen amb una gometa.

- I la paraula “clau” en “La clau de la porta estava a la butxaca del pantaló”?
 - Un objecte de metall que s'utilitza per a obrir o tancar una porta o una caixa.
 - Una informació o un detall important que ajuda a entendre alguna cosa o a resoldre un problema.
 - En algunes classes de lluita, acció ofensiva o de contraatac.

- Fes el mateix amb la paraula “serra”: “La serra de Mariola hui està ennuvolada”
 - Cadena de muntanyes.
 - Zona arbrada, més o menys muntanyosa, fora vila.
 - Ferramenta constituïda per una fulla d'acer proveïda de dents agudes en una de les seues vores.

— En parelles, inventeu una situació en la qual feu servir els diferents significats d'una paraula polisèmica que trieu. Després, representeu-la en classe.

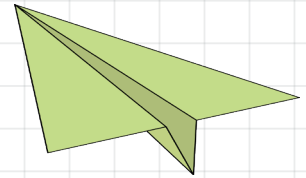

— Surar:

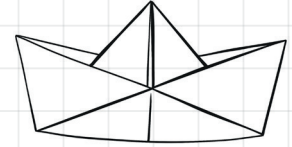
- Sostindre's, un cos, en la superfície d'un líquid.
- Reproduir amb la veu.
- Ballar, dansar.

— Feu un avió de paper i decoreu-lo amb colors i formes alegres. Segur que coneixeu molts models diferents d'avions. Jueguem a fer-los volar i veure quins aguanten més temps surant per l'aire i quins van més lluny.

Després, feu vaixells de paper i proveu de fer-los "navegar" en una safra amb aigua. Observeu quant de temps suren i si són capaços de desplaçar-se per l'aigua abans d'afonar-se.

— D'aquestes coses, quines suren?

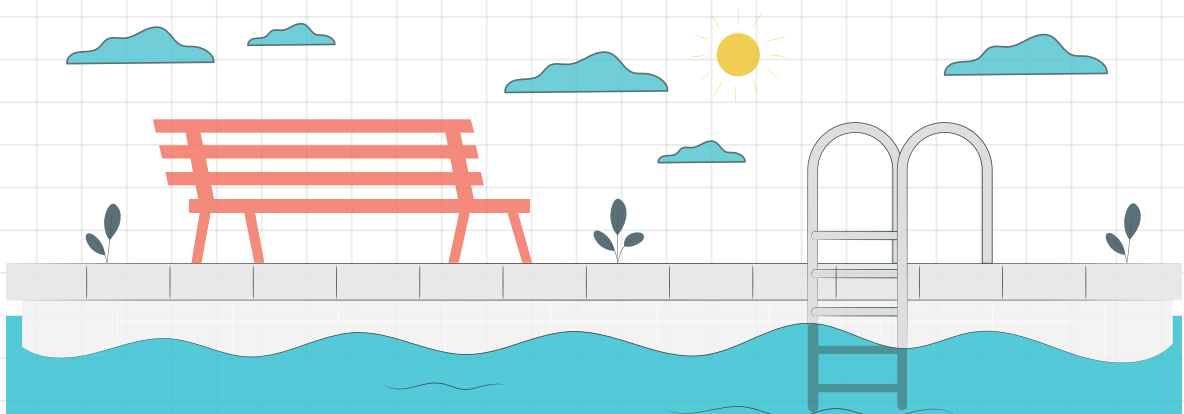

— Experimenteu també amb diferents objectes que tingueu a la classe: clips, llapis, gomes d'esborrar, plastilina, paperets de colors, culleretes del menjador... Feu una llista amb les coses que suren i les que no.

Coses de classe que suren

Coses de classe que no suren

— Fixa't ara en les paraules de la cançó:

l'amor

l'alegria

la piscina

el flotador

Són totes substantius que van acompanyades amb un article determinant que serveix per a concretar-lo. Repassa'ls amb aquesta graella:

Masculí		Femení	
Singular	Plural	Singular	Plural
EL, L'	ELS	LA, L'	LES
EL flotador L'avió	ELS flotadors ELS avions	LA piscina L'alegria	LES piscines LES alegries

L'APÒSTROF (') és el signe que indica una elisió d'una vocal d'una paraula en contacte amb la vocal d'una altra paraula

- L'article masculí "el" quan la paraula que el segueix comença amb vocal o h: l'hora, l'emoció.
- L'article femení "la" quan la paraula que la segueix comença amb vocal o h.

Però **NO s'apostrofa l'article LA** quan va davant de paraules que comencen per l-, U-, Hl- i HU- àtones.

— Uneix cada nom amb el seu article determinant corresponent:

EL

L'

LA

lluna
 elefant
 amiatat
 llibreta
 porta
 auca
 dibuix
 xic
 nina

— Escriu l'article determinant adequat davant de cada nom:

___ amor ___ badall ___ cel ___ somriures ___ mars
 ___ piscines ___ avió ___ carrers ___ riu ___ sol

— A veure si saps completar les paraules que hi falten sense mirar:

Mira, mira-la, per allà va! _____!

Sura en la _____ l'alegria,

el _____ sura que sura, l' _____ va pel cel.

Sura en la _____ l'alegria,

el _____ sura que sura, l' _____ pel carrer.

Torna a llegir:

Que l'alegria sura pels badalls,

que l'alegria sura pels avions,

que l'alegria sura per l'amor,

que l'alegria sura si somrius.

— La cançó repeteix al principi de cada vers les mateixes paraules. Quines són?

— La repetició de la mateixa paraula o frase al principi de diversos versos o estrofes d'un poema és una figura retòrica que s'anomena "anàfora". L'anàfora serveix per a donar èmfasi o per a crear ritme.

— En grups de tres o quatre persones, decidiu una paraula o inventeu una frase que us agrade per a convertir-la en anàfora i escriure-hi un poema. Quan el tingueu, feu un dibuix per a il·lustrar el vostre poema.

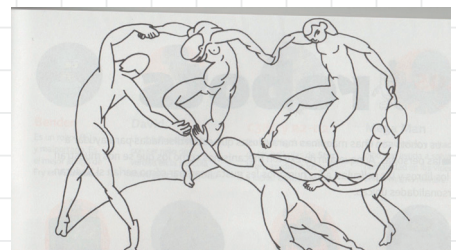
Compartiu els poemes il·lustrats amb la resta de la classe.

— Organitzeu-vos en grups per a representar l'alegria de diferents maneres. Al principi, heu fet una llista amb les coses que us produeixen alegria: bones sensacions, felicitat o ganes de riure.

Cada grup prepararà "la seua manera" d'expressar o viure l'alegria, o bé alguna de les coses que li provoquen alegria. Imagineu que cada persona forma part d'una escultura i que amb el cos ha d'expressar el que sent o imagina.

Quan tots els grups hagen acabat, organitzeu una "visita al museu": el grup prepara la seua imatge i la resta de la classe la mira i intenta esbrinar què vol expressar. Quan l'encerten, canvieu el grup. I així amb tots els grups de la classe.

Per a acabar, canteu la cançó i inventeu una coreografia: *Ball de la l'Alegria*. Canteu i ballem amb l'alegria que sura!

APROFUNDIM

Les emocions són estats d'ànim dels éssers humans produïdes per allò que perceben els sentits, els pensaments o els records. Les emocions generen una resposta externa, per exemple, la por ens faria córrer o amagar-nos.

“Tota emoció ens predisposa a l'acció. Les emocions bàsiques ens predisposen per actuar de determinada manera” (Bisquerra, 2000).

— Escriu al quadern:

- Què és per a tu la por?
- Què és per a tu la ira?
- Què és per a tu la tristesa?
- Què és per a tu la sorpresa?
- Què és per a tu el fàstic?
- Què és per a tu l'alegria?

— Completa la graella posant el nom de cada emoció en el lloc corresponent:

alegria, enveja, por, ira/ràbia, tristesa, vergonya, sorpresa, aversió/fàstic

	Tinc gana de fugir, de cridar, d'amagar-me.
	Em provoca atacar, insultar, agredir.
	Necessite plorar, vull estar a soles.
	Em provoca desconcert. M'ajuda a orientar-me en una situació nova.
	Em provoca rebuig aquella persona o cosa. Necessite distanciar-me'n.
	Vull moure'm, cantar, saltar...
	Em bloqueja, em fa sentir vulnerable. Vull amagar-me i que no em miren.
	Vull el que tenen els altres. Em provoca malestar, encara que també em pot ajudar a superar-me.

— És important reconèixer les nostres emocions i ser-ne conscients per a poder relacionar-nos amb l'exterior, amb els companys i les companyes, amb la família...

— Pinteu cares que expressen les diferents emocions:

alegria, enveja, por, ira/ràbia, tristesa, vergonya, sorpresa, aversió/fàstic

— On es fa palesa l'emoció al nostre cos?

Feu un rogle a classe o al pati. Tanqueu els ulls un moment i concentreu-vos en les parts del cos: el cap, els muscles, el pit, la panxa, les cames... Intenteu sentir amb quina part del cos podem sentir les diferents emocions.

— Jugueu amb el cos. El joc consisteix a regalar i acceptar emocions.

En rogle, una primera persona expressa amb la seua cara una emoció, per exemple, l'alegria i diu al company o companya de la dreta:

- Et regale la meua cara d'alegria? La vols?
- Me la quede!

Si l'accepta, ha de copiar l'expressió i mostrar-la a la resta del rogle. En girar la cara cap a la dreta, ha de canviar l'expressió per una altra i tornar a fer la pregunta:

- Et regale la meua cara de vergonya? La vols?
- No, no la vull. Regala-me'n una altra.

Si no l'accepta, caldrà buscar una altra expressió fins que en trobeu una que sí que accepte. I així, fins a completar tot el rogle. Podeu inventar gestos i fins i tot emocions!

— Per a ajudar-nos a controlar o regular les nostres emocions, hem de comprendre què ens produeix aquestes emocions.

- Quines coses us produeixen tristesa, alegria, enuig, impressió...?
- Què feu vosaltres quan esteu alegres, enfadats o enfadades i quan teniu por?
- Les emocions tenen influència sobre les relacions entre els companys i les companyes?
- Tenen influència sobre la vostra manera d'aprendre o la vostra salut?

— Per a acabar, escriu una recepta que pugui ajudar a viure les emocions de manera creativa.

Ja saps com es presenten les receptes:

- Nom del plat.
- Ingredients amb quantitats.
- Preparació.
 - Utilitza els verbs: barrejar, afegir, deixar, reposar, escalfar, fregir, refredar, batre.

Si us ve de gust, elaboreu un llibre amb les receptes de tota la classe i deixeu-lo a la biblioteca perquè pugui utilitzar-lo la resta de l'escola.

CREEM

Us proposem la creació d'un llibre d'artista. Podeu:

- Il·lustrar les diferents emocions.
- Fer el recull grupal en forma de llibre de classe amb tots els poemes i il·lustracions que heu creat.
- Elaborar una antologia il·lustrada de poemes d'autoria diversa sobre les emocions.

Amb tots els colors
faré una llaçada
i la guardaré
en caps tancada.
Quan em llevi trista
qualsevol matí,
d'una tisorada
en prendré un bocí,
l'aixecaré enlaire
com a banderola!
...Vindrà l'alegria
i no estaré sola.

[[Joana Raspall](#)]

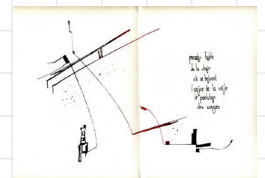
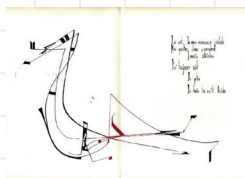

Un **llibre d'artista** és una obra d'art concebuda en forma de llibre. Sovint, la utilitzen artistes plàstics per acostar l'art a un públic més ampli, però en alguns casos es suma la part visual a la verbal -amb la poesia- en una mateixa creadora o creador.

El llibre d'artista no necessàriament ha de tindre forma de llibre, pot servir qualsevol suport: cartolines, llibretes, caixes... També servirà qualsevol tècnica plàstica: dibuix a llapis, aquarel·la, fotografia, *collage*... L'única regla és la que us marque la imaginació, l'emoció o el poema!

(Fotografia: Joan Navarro. Regal d'aniversari del pintor Pere Salinas al poeta Joan Navarro)

<https://www.escriptors.cat/autors/fusterf/antologia>

Us proposem que busqueu una llibreta buida. Podeu començar a personalitzar-la de seguida: enganxeu-hi "coses", feu-hi un *collage*, esgarreu-ne o doblegueu-ne pàgines...

Si ja l'heu "feta al vostre gust", si l'heu personalitzada, seguiu amb la selecció de versos o poemes sobre les emocions que vulgueu il·lustrar. Una vegada feta la tria cal pensar algunes coses més, com ara la tipografia, és a dir, el tipus de lletra, el format i la tècnica.

Ara cal planificar: organitzar l'ordre dels poemes o les emocions i la imatge que hi correspon. Recordeu que la imatge, que per si sola té una lectura, en aquest cas ha de sumar-se al poema: text i imatge han de tindre coherència i amplificar els seus significats, han d'estar relacionats. La imatge pot "descriure" el contingut del poema, insinuar-lo, completar-lo... És convenient fer-ne un esborrany.

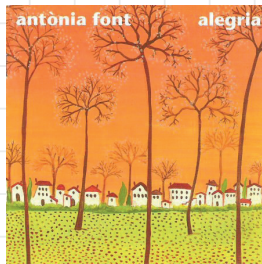
Una vegada ja està tot clar, només cal posar-se en marxa i començar a treballar. I no oblideu signar-lo!

ESTIREM EL FIL

Ja sabeu que l'alegria és una emoció humana universal. Les emocions s'han representat al llarg de la història de la humanitat través de l'art i la cultura.

Música

La música sempre evoca i provoca emocions. L'alegria en la música es pot expressar de diverses maneres amb la melodia, el ritme o la lletra.

<https://youtu.be/lzc9jq0ZrZU>

<https://youtu.be/aES4UD9COpo>

<https://youtu.be/2k-H0x6Nzec>

Pintura

En l'art pictòric podem expressar l'alegria a través del color, la forma i el contingut, és a dir, amb allò que es representa.

<https://conchamayordomo.com/2021/04/17/la-nena-wapa-wapa/>

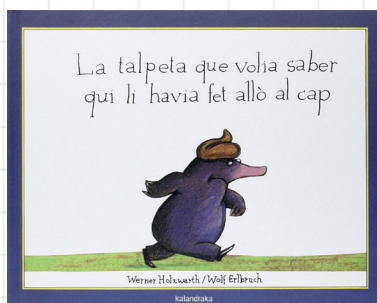
Joaquín Sorolla - Xiquets en el mar, Platja de València (1908) [Wikimedia Commons](#).

The *Obliteration Room* de [Yayoi Kusama](#).
The obliteration room: [timelapse](https://www.juxtapoz.com/news/yayoi-kusama-the-obliteration-room-goma/)
<https://www.juxtapoz.com/news/yayoi-kusama-the-obliteration-room-goma/>

Literatura

La literatura expressa les emocions, com la resta d'expressions artístiques, amb diversos mecanismes: amb les històries que conta, amb la manera amb què les conta o amb les paraules triades.

— Us proposem que dividiu la classe en tres grups.

- ★ Un grup investigarà l'alegria en l'art modern i contemporani.
 - Artistes i obres.
 - Tipus: escultura, pintura, instal·lacions, art urbà.

- ★ L'altre s'informarà sobre l'expressió de l'alegria a través de la música:
 - La música popular: els balls.
 - La música clàssica.
 - El pop, el *rock*, l'*ska*...
 - La música valenciana.

- ★ L'altre buscarà informació sobre l'humor en la literatura.
 - Diferència entre l'"humor" i la burla.
 - Els contes i les rondalles.
 - La poesia i el teatre.

Amb tot això, trieu una d'aquestes propostes, o totes tres!, per a compartir el que hi heu après:

Creeu una llista de reproducció alegre.

Disseneu i pinteu un mural col·lectiu que us provoque alegria.

Escriviu un conte alegre.

